

«ТАСДИҚЛАНГАН»
«NAMANGANDONMAHSULOTLARI» АЖ

Кузатув кенгашининг

2017 йил «11» май даги қарори билан

2017 йил «__» _____ даги __-сонли баённома)

«NAMANGANDONMAHSULOTLARI»

АЖнинг

«Ички аудит хизмати тўғрисида»ги

Н И З О М И

(янги тахрирда)

ЎМУМУЙ ҚОНДАЛАР

1. Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Қimmatли қозғалар бозорини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2006 йил 27 сентябрдаги ПҚ-475-сон қарорига, "Активдорлик жамиятлари ва активдорларнинг ҳуқуқларини ҳамда қилиш тўғрисида"ги Қонунга мувофиқ активларнинг баланс қиймати энг кам ойлик иш ҳақининг юз минг бараваридан ортиқ бўлган активдорлик жамиятларида ички аудитни ташкил этишга қўйиладиган ягона талабларни ҳамда унинг ишини ташкил этишнинг методологик асосларини белгилайди.

2. Жамиятда ички аудит хизмати ташкил этилади. Ички аудит хизмати жамиятнинг кузатув кенгашига ҳисобдорлар.

Жамиятнинг ички аудит хизмати жамиятнинг икрония органи, физикаллари ва валолатхоналари томонидан қонуи ҳужжатларига, жамият уставига ва бошқа ҳужжатларга риоя этилишини, бухгалтерия ҳисобида ва молиявий ҳисоботларда маълумотларнинг тулик ҳамда ишончли тарзда акс эттирилиши таъминлавишини, хўжалик операцияларини амалга оширишини белгиланган қондалари ва тартиб-таомилларига риоя этилишини, активларнинг сақлавишини, шушигдек жамиятнинг бошқариш юзасидан қонуи ҳужжатларида белгиланган талабларга риоя этилишини текшириш ҳамда мониторинг олиб бориш орқали жамиятнинг икрония органи, физикаллари ва валолатхоналари ишини назорат қилади ҳамда баҳолайди.

Жамиятнинг ички аудит хизмати ўз фаолиятини, агар қонуида ўзгача қонда назарда тутилмаган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланадиган тартибга мувофиқ амалга оширади. ички аудит хизмати — мазкур Низом талаблари ҳисобга олинган ҳолда жамият Кузатувчи кенгашининг қарори билан ташкил этиладиган жамиятнинг ички аудитини амалга оширадиган таркибий бўлимақ.

II ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ ВА ФУНКЦИЯЛАРИ

3. Қуйидагилар ички аудит хизматиининг асосий вазифалари ҳисобланади:

кузатувчи кенгаши ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширивишини натижалари бўйича жамият фаолиятини таъминлаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;

ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан жамият бошқарув органларига тавсияларни текзорлик билан қиритиш, уларнинг бартараф этиливишини назорат қилиш.

4. Қуйидагилар ички аудит хизматиининг асосий функциялари ҳисобланади:

Жамиятнинг ички аудит хизмати ички назоратини амалга оширади, шу жумладан, жамият устав қаниталида жамиятга тегишли 50 фоиздан юқори бўлган юридик шахслар билан ўтказилган операцияларини ҳам;

хар йили жамиятнинг кузатувчи кенгаши томонидан тасдиқланадиган режага мувофиқ мазкур Низомнинг 12-бадида қўрсатилган йўналишлар бўйича тегишли текширишлар ўтказиш йўли билан ички аудитини амалга ошириш (хар чоракда ва ҳисобот йили якуналари бўйича);

тузиладиган хўжалик шартномаларининг қонуи ҳужжатларига мувофиқлиги юзасидан экспертиза ўтказиш;

бухгалтерия ҳисобини қиритишда ва молиявий ҳисоботини тузишда жамиятнинг таркибий бўлимақларига методик ёрдам бериш, уларга молия, солиқ, банк қонуилари ва бошқа қонуи

хужжатлари масалалари бўйича маслаҳатлар бериш; техник тошариқларни ишлаб чиқишда, ташқи аудиторлик ташкилотларининг таклифларини баҳолашда ҳамда аудиторлик текширишларини ўтказиш учун ташқи аудиторлик ташкилотини тандашда тавсияларни тайёрлашда жамиятнинг кузатувчи кенгашига қўмаклашиш.

III. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ ХУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

5. Ички аудит хизмати қуйидаги ҳуқуқларга эгадир:

ички аудитни амалга ошириш давомида пайдо бўладиган масалалар бўйича жамиятнинг хужжатларини (рахбарнинг буйруқлари, фармойишлари, бошқарув органлари қарорлари, маълумотномалар, ҳисоб-китоблар, зарур хужжатларнинг тасдиқланган нусхалари ва бошқа хужжатларни), жамият мансабдор ва масъул шахсларидан оғзаки ва ёзма тушунтиришлар олиш;

ички аудитни ўтказишга қўмаклашиш учун жамиятнинг тегишли мутахассисларини жалб этиш. Ички аудит хизмати қуйидагиларга мажбур: ички аудитни амалга оширишда мазкур Низом ва бошқа қонуи хужжатлари талабларига риоя қилиш;

мазкур Низомнинг 13—18-бандларида белгиланган талабларга мувофиқ ҳисоботлар тузиш;

молия ва статистика ҳисоботи кўрсаткичларининг ишончлигини текшириш;

ички аудитни амалга оширишда олинган ахборотнинг махфийлигига риоя қилиш;

жамиятта унинг мансабдор шахслари ва бошқа ходимлари томонидан зарар етказилганидан далолат берувчи ҳолатлар аниқланган тақдирда бу ҳақда дарҳол жамиятнинг кузатувчи кенгашига хабар бериш ва аудиторлик ҳисоботида тегишли ёзуви қайд этиш;

активларни ҳатловдан ўтказишда ва қонуида белгиланган тартибда унинг ўз вақтида амалга оширилишини назорат қилишда иштирок этиш. Ички аудит хизмати қонуи хужжатларига ва жамиятнинг таъсис хужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

IV. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИГА ҚўЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

6. Ички аудит хизмати ходимлари охириги 5н йилнинг камда икки йилда бухгалтерия ҳисоби, аудит, молия ёки солиқ назорати соҳасида амалий (шу жумладан ўриндошлик бўйича) иш стажига эга бўлиши ва қуйидаги талаблардан биттасига жавоб бериши керак:

аудиторнинг малака сертификатига эга бўлиш;

Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларида, ёхуд Ўзбекистон Республикаси қонуи хужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасидаги таълимга тенглиги эътироф этилган хорижий давлат таълим муассасасида олинган олий иктисодий маълумотга эга бўлиш.

Ички аудит хизмати ходимларини сертификатлаш тартиби аудиторларнинг республика профессионал жамоатчилик бирлашмалари томонидан, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келинган ҳолда белгиланади.

7. Ички аудит хизмати ходимларининг сони ички аудит максадларига самарали эришиш ва вазифаларини ҳал этиш учун етарли бўлиши керак ҳамда жамиятнинг кузатувчи кенгаши томонидан сертификатланган икки нафардан кам бўлмаган ички аудитордан иборат этиб белгиланади.

8. Ички аудит хизматига ички аудитор сертификатига эга бўлган унинг раҳбари бошчилик қилади. Ҳар йили ички аудит хизмати раҳбари ички аудит хизмати ҳаражатларининг йиллик сметасини тузади ва уни тасдиқлаш учун жамиятнинг кузатувчи кенгашига тақдим этади.

9. Ички аудит хизмати ходимларининг касб даражаси тегишли лицензияга эга бўлган таълим муассасаларида мунтазамлик асосида уларнинг малакасини ошириш воситасида сақланиши керак.

10. Ички аудит хизмати ходимлари жамият кузатувчи кенгаши томонидан ҳар йили аттестациядан ўтказилиши керак.

V. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ МУСТАҚИЛЛИГИ

11. Қуйидагилар ички аудит хизмати мустақиллигининг асосий шартлари ҳисобланади: ички аудит хизмати раҳбарини ва унинг ходимларини лавозимга тайинлаш ва эгалаб турган лавозимидан озод этиш, жамият кузатувчи кенгашининг қарорлари бўйича уларга иш ҳақи миқдорини ва бошқа тўловларни белгилаш; жамият кузатувчи кенгашига бевосита бўйсунуш.

VI. ИЧКИ АУДИТ ЎТКАЗИШГА ВА УНИ ЎТКАЗИШ НАТИЖАЛАРИ БЎЙИЧА ЙИГМА ҲИСОБОТ ТУЗИШГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

12. Ички аудит:

тасдиқланган бизнес-режа бажарилишини;

корпоратив бошқариш принципларига риоя қилинишини;

бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисобнинг ҳолатини;

солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисоблаб чиқилиши ва тўланишини;

молия-ҳужжатлик фаолиятини амалга оширишда қонуни ҳужжатларига риоя этилишини;

активларнинг ҳолатини; ички назоратнинг ҳолатини текшириш ва уларнинг мониторингини олиб бориш йўли билан фақат ички аудит хизмати ходимлари томонидан амалга оширилади. Кузатувчи кенгаш томонидан жамият ихтисосидан келиб чиқиб қонуни ҳужжатларига мувофиқ текширишни ўтказишнинг бошқа йўналишлари белгиланиши мумкин.

13. Ўтказилган текширишлар натижалари бўйича бевосита уни ўтказган ходим (ҳодимлар) томонидан изоляциядан тегишли ҳисоботлар тузилади. Бунда:

а) бизнес-режа бажарилишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: унинг бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили; унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансбдор шахслар 5 шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни;

б) корпоратив бошқариш принципларига риоя қилиниш текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: жамият бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг катташчилари (муассислар)нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили; корпоратив бошқариш соҳасида қонуни ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йиғилишлар ва жамият бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивидендлар тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида тўланиши ва ҳоказолар);

в) жамиятнинг бухгалтерия ҳисоби ва молия ҳисоботи ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш; аниқланган бухгалтерия ҳисоботини юритиш ва молиявий ҳисоботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи;

г) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисобланиши ва тўланишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисоб-китоби тўғрисидаги баҳолаш; солиқлар ва мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилишини ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгиланда четта чиқишларни баён қилиш;

д) молия-хўжалик операцияларини амалга оширишда жамият томонидан қонуни ҳужжатларига риоя қилинишини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: жамият томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонуни ҳужжатларига мувофиқлигини баҳолаш; ички аудит давомида аниқланган жамият томонидан амалга оширилган молия-хўжалик операцияларининг қонуни ҳужжатларига мувофиқлигини баён қилиш;

е) ички назоратнинг ҳолатини текшириш натижалари тўғрисидаги ҳисобот қуйидагиларни ўз ичига олиши керак: ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш; жамият таркибий бўлиналаридаги иккунчи тизимнинг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар, унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар. Активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни ҳаттодан ўтказишнинг асосланганини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сакланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олиши керак. Шунингдек ўтказилмаган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда жамият иккунчи органи ва унинг таркибий бўлиналари фаолияти баҳоланганини, аниқланган четта чиқишлар ва қонуни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқланган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига оладиган иккунчи қисм бўлиши керак.

14. Ўтказилган ички аудит ҳисоблари бўйича, мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофиқ, ички аудит раҳбари томонидан имзоланмаган йилга ҳисобот тузилади.

15. Йилга ҳисобот:

таҳлилий қисми;

иккунчи қисми;

тасдиқланган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига олиши керак.

16. Йилга ҳисоботнинг таҳлилий қисми мазкур Низомнинг 12 ва 13-бандларига мувофиқ, ички аудит ходимлари томонидан ўтказилган текширишлар натижалари тўғрисидаги умумлаштирилган ахборотни ўз ичига олиши керак.

17. Ҳисоботнинг иккунчи қисми жамиятнинг иккунчи органи ва таркибий бўлиналари фаолиятига, шунингдек ликвидлигига умумий баҳолаш, аниқланган четта чиқишлар ва қонуни бузишларни бартараф этиш бўйича ички аудит ҳисоботнинг тавсияларини ҳамда жамиятнинг молия-хўжалик фаолияти самардорлигини оширишга, корпоратив бошқарилган тақомиллаштиришга доир умумлаштирилган тақлифларни ўз ичига олиши керак.

18. Йилга ҳисобот ички аудит ҳисобларидан кейин 10 кун мобайнида тугатилиши зарур.

19. Йиғма ҳисоботлар бевосита жамиятнинг кузатувчи кенгашига унинг кўриб чиқиши ва кейинчалик тасдиқлаши учун тақдим этилиши керак. Ҳисоботлар нусхалари тасдиқлангандан кейин жамият ижро этувчи органга тақдим этилиши керак.

20. Жамиятнинг ижро этувчи органи ички аудит натижасида аниқланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини кўриши шарт.

21. Ички аудит хизмати текшириш давомида аниқланган қонуни бузилишларини бартараф этиш, шунингдек умуман жамиятнинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг ўз вақтида ва зарур даражада бажарилиши устидан назорат ўрнатилиши керак.

VII. ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ

22. Ички аудит хизмати ходимлари:

ўзлари ўтказган текширишлар натижалари бўйича кўрсатилганлиги; уларга тақдим этилган ёки улар томонидан хизмат вазифаларининг бажарилиши муносибати билан уларга маълум бўлган жамиятнинг сирини ташкил этадиган ахборотнинг махфийлигига риоя қилинмаганлиги;

олинган ҳужжатларнинг сақланиши ва қайтарилиши таъминлавиши учун жавоб берадилар.

23. Ички аудит хизмати аудиторлик текширишлари давомида аниқланган қонуни бузишларни бартараф этиш ва жамиятнинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан кўрилан чора-тадбирларга баҳо берилиши учун жавоб беради.

24. Жамиятнинг кузатувчи кенгаши ҳар чоракда ички аудит хизматиёнинг текширишлар натижалари тўғрисидаги ҳисоботини эшитида, аниқланган камчиликларни бартараф этиш ва жамиятнинг молия-хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан чора-тадбирлар кўради.